

Subject Area
Turkish language

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 99
PP: 2152-2160

Arrival
16 april 2022

Published
30 June 2022

Article ID Number
63012

Article Serial Number
30

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/8/sss.63012>

How to Cite This Article
Arslan, M. & Okuyan, S. (2022). "Almanya'da Yaşayan Türk Soylu İlk Ve Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Konuşurken Yaptıkları Hatalar" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:99; pp:2152-2160

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Almanya'da Yaşayan Türk Soylu İlk Ve Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Konuşurken Yaptıkları Hatalar

Mistakes Made By Turkish Origin Primary And Secondary School Students Living In Germany While Speaking Turkish

Mustafa ARSLAN¹ Sakinur OKUYAN²

¹ Prof. Dr. Uluslararası Karadeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler, Eğitim ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Tiflis, Gürcistan

² Yüksek Lisans Öğrencisi, International Burch University, Eğitim ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, Saraybosna, Bosna Hersek

ÖZET

Çalışmanın amacı bu yapılan dil hatalarının tam olarak ne olduğunu tespit edip düzeltilmesi için neler yapılabileceği konusunda çözüm önerileri sunmaktır. Dil becerisini geliştiren birey kendini o dilde daha iyi ifade edebileceği için, karşı tarafa da tam olarak ne anlatmak istediğini iletebilecektir. Almanya'da yaşayan 3. ve 4. kuşak Türk soylu öğrencilerin çoğu Türkçe konuşmada sorun yaşamaktalar ve Türkçe konuşurken Almanca-Türkçe karışımı bir dil kullanmaktadırlar. Bu durum Türk soylu çocuklar ve aileler için önemli bir sorundur. Nitel araştırma kapsamında gözlem yoluyla veriler elde edilmiştir. Almanya'nın Kuzey-Ren-Westfalya eyaletine bağlı, dokuz şehirden oluşan Ennepe-Ruhr bölgesinin 5 farklı okulda seçmeli olarak Türkçe dersi olan 154 çift dilli öğrencinin ders esnasında Türkçe konuşma becerileri gözlemlenmiş ve yaptıkları konuşma hataları gramer kategorilerine göre sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler içerik ve betimsel analiz ile değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Bu öğrencilerin kendilerini Türkçede olarak doğru ifade edemedikleri tespit edilmiş, karma bir dil kullandıkları gözlemlenmiş ve Almanca bilmeyen bireylerle iletişim sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu öğrencilerin konuşma hatalarının düzeltilmesi için hem Türkçe öğretmenleri derslerde konuşma becerisine ağırlık vermeli ve hem de veliler ile iş birliği içerisinde bu sorunun çözümü için çaba sarf etmelidirler.

Anahtar Kelimeler: Almanca-Türkçe, Konuşma Becerisi, Türk Soylu Çocuklar, Çift Dillilik

ABSTRACT

The aim of the study is to determine exactly what these language mistakes are and to offer solutions on what can be done to correct them. Since the individual who develops his/her language skills can express himself/herself better in that language, he/she will be able to convey exactly what he/she wants to convey to the other party. Most of the 3rd and 4th generation Turkish ancestry students living in Germany have problems in speaking Turkish and they use a mixture of German and Turkish while speaking Turkish. This is an important problem for children and families of Turkish descent. Within the scope of qualitative research, data were obtained through observation. The Turkish speaking skills of 154 bilingual students who took Turkish lessons in 5 different schools in the Ennepe-Ruhr region, which consists of nine cities in the North-Rhine-Westphalia state of Germany, were observed during the lesson and their speech errors were classified according to grammatical categories. The obtained data were evaluated and interpreted with content and descriptive analysis. It was determined that these students could not express themselves correctly in Turkish, it was observed that they used a mixed language, and it was determined that they had communication problems with individuals who did not speak German. In order to correct the speaking mistakes of these students, Turkish teachers should focus on speaking skills in the lessons and make an effort to solve this problem in cooperation with the parents.

Keywords: German-Turkish, Speaking Ability, Children Of Turkish Origin, Bilingualism

1. GİRİŞ

Tarih boyunca farklı toplum ve milletler değişik sebeplerden dolayı bir arada yaşamak zorunda olmuştur. Var olan bu tarihi gerçek de dil ilişkilerinin temelini oluşturur. Birbirinden çok farklı dilleri konuşan insanlar, göç, savaş, ticari faaliyetler vs. gibi nedenlerden ötürü bir arada yaşamak zorunda kalmış ve zamanla her bir milletin dili diğerini kaçınılmaz olarak etkilemiştir. Özellikle bugün teknolojinin gelişmesi ve iletişim araçlarının yaygınlaşması ile dil ve kültür ilişkileri de iyice hızlanmıştır (Yılmaz, 2014).

Almanya da Türklerin çok uzun zamandan beri gerek turizm gerek ticaret ve gerekse siyasi nedenler başta olmak üzere çeşitli sebeplerden dolayı yoğun ilişkiler içerisinde olduğu ülkelerden biridir. Almanlar ile Türkler arasındaki tarih boyunca çeşitli ilişkiler olmuştur. Her ne kadar İstanbul-Bağdat demiryolu inşaatı ve 1961 yılında imzalanan İşçi Göçü Anlaşması iki ülke arasındaki dostluk ilişkilerine örnek olarak gösterilmektedir. Türklerin Almanlar ile tarihteki ilk karşılaşmalarının Haçlı Seferlerine kadar dayandığı bilinmektedir. Haçlı seferlerinden sonra iki ülke yıllarca tekrar karşı karşıya gelmemiştir. Osmanlı'nın son dönemlerinde yoğunlaşan İngiliz ve Rus tehditleri üzerine Sultan II. Abdülhamid döneminde Almanya ile ittifak temelleri atılmaya başlanmıştır. O dönemden sonra iki ülke arasında dostluk ilişkileri gelişmiştir. Her ne kadar karşılıklı menfaate dayalı da olsa, iki ülke arasındaki dostluk ilişkileri yüzyıllarca sürmüş ve Almanya bu sayede uzun dönem ticari ve siyasi çıkarlar elde etmiştir. Bu ilişkiler elbette Osmanlı Devleti'nin de işini gelmiş ve Almanya'nın askeri ve siyasi desteğini bu sayede arkasına almıştır. I. Dünya Savaşı'nda birlikte hareket eden iki dost ve müttefik ülke arasındaki ilişkiler II. Dünya Savaşı'ndan sonra da

devam etmiştir. İki ülke arasındaki köklü bir geçmişe sahip olan bağlar zamanla iyice pekişmiş ve yakın tarihte yeni anlaşmaların yapılmasına sebep olmuştur. 8 Mayıs 1957 tarihindeki imzalanan kültür antlaşması ile 30 Ekim 1961 yılında yapılan İş Gücü Antlaşması bu ilişkinin devam ettiğinin delildir. Bu anlaşmaların ve iki ülkenin dış politikasındaki işbirliğinin neticesinde Almanya'daki Türk mültecilerin sayısı günden güne artmıştır. Türk nüfusunun artması ile de iki ülke arasında yeni bir dönem başlamıştır (Akkaya, 2021).

Almanya'ya zamanında konuk işçi olarak giden ve hep geri dönme hayali olan Türkler, uzun yıllar bu ülkeye hizmet etmiş, şartlar gereği de kalıcı olarak Almanya'ya yerleşmişlerdir. İlk göç eden Türklerin aklında her zaman memlekete dönme düşüncesi olduğu için buldukları ülke olan Almanya'ya tamamen entegre de olmamış veya olamamışlardır. Hayat şartlarının gidişatı nedeniyle çoğu memleketlerine kesin dönüş imkanı bulamamış veya kesin dönüş yapmaktan vaz geçmişler ve Almanya'ya kalıcı olarak yerleşmişlerdir (Küçükıratlı, 2019). Almanya'nın 80'li yıllarda kesin dönüş için yaptığı mali yardımların da çok etkisi olmamıştır. Bugün itibariyle ise Almanya'da çok sayıda 3. ve 4. kuşak yeni nesil Türkler yaşamaktadır. Bu Türlerin birçoğu Alman vatandaşı olduğu için, Türk vatandaşı sayısı resmi olarak iyice azalmaktadır. Almanya'da yaşayan Türk kökenli kişi sayısının üç milyona yakın olduğu bilinmektedir (Bekar ve Öztürk, 2018). Bu kişilere Alman-Türkleri (Deutschtürken) tabiri de kullanılmaktadır ve iki dil ve iki kültür arasında bir yaşam sürmektedirler. Almanlara göre Türk, Türklere göre ise Alman veya Alamancı'dırlar. Bu yeni nesil gençlerin birçoğu Türkçeyi düzgün olarak konuşamamaktadır. Kelime hazinelerinde büyük ölçüde eksiklikler bulunmaktadır. Türkçe konuşurken dahi arada devamlı Almanca kelimeler kullanılmaktadır. Türkçesini bilseler dahi ağız alışkanlığı olduğu için bazı kelimelerin Türkçesi yerine Almancasını kullanılmaktadır.

Misafir işçi olarak Almanya'ya giden ilk kuşakların temel sorunlarından birisi elbette tamamen yabancı oldukları Alman dilini bilmemeleri olmuştur. Zamanla ihtiyaç duydukları bu yabancı dili bir nebze de olsa öğrenmeye çalışmış ve kendilerini bir şekilde ifade edebilmiş ve iletişim kurabilmişlerdir. Kuşaklar değiştikçe, yeni nesiller Almancayı daha iyi öğrenme fırsatı bulmuş ve Türk gençliğinin Almancası kuşaktan kuşağa düzgünleşmiş ve zenginleşmiştir. Yalnız üçüncü kuşakla birlikte durum tersine dönmeye başlamış ve Türk çocuklarının Almanca bilgi ve becerileri artarken, ana dilleri olan Türkçeyi unutma noktasına gelmişlerdir. Üçüncü ve dördüncü kuşak Türk çocukları zamanla kendi öz kültür ve dillerine karşı yabancılaşmaya başlamışlardır (Özbal, 2021).

Bu 3. ve 4. kuşak Türk çocuklarının çoğunun aileleri de Almanca bildiği için, çocuklarla karma bir dilde iletişim kurmuşlardır. Aileler evde de Almanca-Türkçe karışık konuştukları için çocuklarda bu şekilde yerleşmiştir. Almanya'da yaşadıkları için ailelerin ilk başta en büyük dertlerinden biri çocukların iyi Almanca konuşması olmuştur. Bu yüzden Almanca'ya daha çok önem vermişler ve Türkçeyi ihmal etmişlerdir. Almancası iyi olmayan ebeveynler dahi Almancasını bildikleri birçok kelimeyi Almanca olarak kullanmış ve çocuklarda dil probleminin oluşmasına sebep olmuştur. Yapılan birçok araştırmada ana dilini iyi bilen bir kişinin yabancı dili daha iyi öğrendiği tespit edilmiştir. Ana dilin yabancı bir dili öğrenmeye asla engel teşkil etmediği bilindiği halde, Almanya'da yaşayan Türk ailelerin birçoğu bunu göz ardı etmiş ve Türkçeye yeteri kadar önem vermemişlerdir.

Bazı aileler ise çocukları ile Almancaları çok iyi olsun diye hiç Türkçe konuşmamış, sadece çevrelerinde diğer Türkler ile Türkçe konuşmuşlardır. O yüzden bu çocuklar Türkçeyi hiç konuşamamakta, fakat söylenen birçok şeyi anlamaktadırlar. Bu ailelerin Türkçe öğretmenlerinden beklentileri ise haftada iki saat Türkçe ile çocuklarına Türkçenin iyi şekilde öğretilmesidir. Bu da elbette mümkün değildir.

Kuzey-Ren-Westfalya Eyaletinde Türkçe dersleri birçok okulda haftada sadece 2 saat verilmekte ve bu da elbette çocukların Türkçelerini düzeltmelerinde yetersiz kalmaktadır. Dersler çoğunlukla seçmeli ve öğleden sonra olduğu için de birçok veli çocuğunu Türkçe dersine kaydetmemektedir.

Son zamanlarda Almanyada çift dilliliğin ve çift kültürlülüğün önemi üzerinde ağırlıklı olarak konuşulmaktadır. Alman hükümeti de bunun farkında olduğu için çift dile önem vermekte ve bu öğrencilerin ana dillerini geliştirmeleri için değişik stratejiler geliştirmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada nitel araştırma kapsamında durum çalışması deseni ile yapılmıştır. Durum çalışması bir veya birkaç durumu kendi içinde bulunduğu ortam ve zaman vs. sınırları içinde bütüncül olarak analiz etmeye denir. Araştırmada veriler Almanya'da yaşayan 156 çift dilli Türk soylu öğrenci, Türkçe dersi esnasında gözlemlenerek elde edilmiştir. "Gözlem, herhangi bir ortamda veya kurumda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Eğer araştırmacı herhangi bir ortamda oluşan bir davranışa ilişkin ayrıntılı, kapsamlı ve zamana yayılmış bir fotoğraf elde etmek istiyorsa gözlem yöntemini kullanabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2008:169).

2.2. Evren ve Örneklem

Almanya'nın Kuzey-Ren-Westfalya eyaletinin Ennepe-Ruhr Bölgesinde Türkçe derslerine katılan 122 İlkokul ve 32 Ortaokul öğrencisi 2021-2022 eğitim yılının Kasım ayı ile Mart ayları arasında ders esnasında gözlemlenmiştir. Bu bağlamda araştırmanın evrenini Almanya yaşayan okul çağındaki Türk soylu çocuklar oluşturmaktadır. Örneklemi ise Almanya'daki 3. ve 4. kuşak Türk soylu çocuklar oluşturmaktadır ve bunların tamamı ilkokul öğrencileridir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler Kasım 2021 ile Mart 2022 tarihleri arasında Almanya'nın NRW (Kuzey Ren Westfalya) eyaletinin Ennepe-Ruhr-Kreis adındaki bir bölgesinde bulunan 5 farklı okuldaki 156 öğrenciden elde edilmiştir. Bölgenin merkezi Kuzey Ren Westfalya eyaletinin en küçük şehri olan Schwelm şehridir. Verilerin toplandığı okullardaki öğrencilerin çoğu da Türkçe derslerine bu şehirden katılmaktadır. İki okul bölgenin Hattingen şehrinde, bir okul da Gevelsberg şehrinde bulunmaktadır. Veriler haftalık iki ders saati Türkçe derslerinin işlendiği 12 farklı gruptan elde edilmiştir. Öğrenci grupları şu şekildedir: 1. Grup: toplam 15 öğrenci, 6 tane 1. ve 9 tane 2. sınıf öğrencisi (GS Engelbertstr); 2. Grup: toplam 10 öğrenci, 4 tane 3. sınıf ve 6 tane 4. sınıf öğrencisi (GS Engelbertstr); 3. Grup: toplam 14 öğrenci, 2 tane 1. sınıf ve 12 tane 2. sınıf öğrencisi (GS Ländchenweg); 4. Grup: toplam 16 öğrenci, 10 tane 3. sınıf ve 6 tane 4. sınıf öğrencisi (GS Ländchenweg); 5. Grup: toplam 14 öğrenci, 3 tane 1. sınıf ve 8 tane 2. sınıf öğrencisi (GS Heggerfeld); 6. Grup: toplam 10 öğrenci, 5 tane 3. sınıf ve 4 tane 4. sınıf öğrencisi (GS Heggerfeld); 7. Grup: toplam 11 öğrenci, 8 tane 1. sınıf ve 3 tane 2. sınıf öğrencisi (GS Erik-Nölting); 8. Grup: toplam 12 öğrenci, 8 tane 3. sınıf ve 4 tane 4. sınıf öğrencisi (GS Erik-Nölting); 9. Grup: toplam 14 öğrenci, 2 tane 1. sınıf ve 12 tane 2. sınıf öğrencisi (GS Schnellmark); 10. Grup: toplam 11 öğrenci, 4 tane 3. sınıf ve 7 tane 4. sınıf öğrencisi (GS Schnellmark); 11. Grup: toplam 17 öğrenci, 5 tane 5. sınıf, 8 tane 6. sınıf ve 3 tane 7. sınıf öğrencisi; 12. Grup: toplam 17 öğrenci, 4 tane 8. sınıf, 4 tane 9. sınıf ve 9 tane 10. sınıf öğrencisi. 5. sınıf ile 10. sınıf arası öğrenciler bölgenin çok farklı okullarından olduklarından oldukları için okul adı yazılmamıştır.

Veri toplama aşamasında öğrencilerin konuşma becerilerini kullanmaları sağlanmış ve bol bol sorular sorulmuş, hikâye, fıkra vs. anlatılmıştır. Öğrenciler konuşurken yaptıkları hatalar not edilmiş ve kategorilere ayrılmıştır. En çok kullandıkları hataların neler olduğu tespit edilmiş ve ne tür hatalar yaptıkları betimsel analiz ile incelenmiştir.

3. BULGU VE YORUMLAR

3.1. İsimlerde Ünsüz Değişimi

İsmin ortasındaki -s harfinin -z olarak telaffuz edilmesi ve ismin sonundaki -er hecesinin uzatılarak -a şeklinde telaffuzu sık görülen öğrenci hatalarından biridir. Almancada kelimenin ortasındaki -s harfi genelde -z olarak seslendirilmektedir.

Öğrenciler tarafından yanlış telaffuz edilen isimlerden bazıları:

Eser yerine *Eza*, *Ensar* yerine *Enza*, *Esila* yerine *Ezila*, *Aysu* yerine *Ayzu*, *Nisa* yerine *Ni:za*, *Ömer* yerine *Ö:ma*, *Ayfer* yerine *Ayfa*: vs.

3.2. Ad Durum Eklerinin Yanlış Kullanımı

Öğrencilerin Türkçe anlamını bilmedikleri bazı isimlerin Almancasını kullandıkları ve isim çekim ekini Almanca kelimenin sonuna Türkçe bir kelimeymiş gibi ekledikleri gözlemlenmiştir. Bu tür hataları öğrenciler çok fazla yapmaktadırlar. İsmin hâlleri Türk dilinde ismin sonuna eklenen eklerle, Almancada ise artikkel değişikliğiyle sağlanır. Almanca bir kelimenin sonuna kesinlikle hal ekleri gelmez. Almanya'da yaşayan Türk ailelerin çocukları ise Almanca kelimelere hatalı bir şekilde Türkçe çekim eki eklemektedirler. Bu kullanımın da alışkanlık haline geldiği gözlemlenmiştir.

Almanca adlara ismin -e hal ekinin getirilmesi

Öğrencilerin yaptıkları hatalara bir göz atıldığında Türkçe kelime yerine Almanca kelime kullandıkları ve bunları Türk dil kurallarına uygun olarak ismin -e halinde kullandıkları gözlenmiştir.

Öğrencilerin kurdukları cümle: *Pavzye/şu:lho:fa ne zaman çıkacaz/çıkcaz?*

Cümlenin doğrusu: *Teneffüse/Okul bahçesine ne zaman çıkacağız?*

Cümlenin Almancası: *Wann gehen wir in die Pause?*

Teneffüs kelimesinin Almancası *Pause'dir* ve Türkçe telaffuzu *pavzy* şeklinde seslendirilir.

Okul bahçesinin Almancası *Schulhof'dur ve Türkçe telaffuzu şu:lho:f* şeklindedir.

Örnekte görüldüğü gibi öğrenciler *pavyı* kelimesine *ye* hecesini eklemekte ve ismi bu şekilde *-e* halinde kullanılmaktadır. Mantık olarak bakıldığında şayet bu kelime Türkçe olsaydı, ismin *-e* hali bu kelimeye öğrencilerin de yaptığı gibi *-ye* şeklinde eklenirdi. Cümlenin Almancasına bakıldığında ise *Pause* kelimesine herhangi bir ekin gelmediği görülmektedir. İsmi hangi halde olduğunu ise *Pause* kelimesinin önündeki edat *in* ve artikel olan *die* kelimelerinden anlaşılmaktadır

Öğrencilerin kurdukları cümle: Ta:file yazabilir miyim?

Cümlenin doğrusu: Tahtaya yazabilir miyim?

Cümlenin Almancası: Darf ich an die Tafel schreiben?

Tahta kelimesinin Almancası *Tafel'dir ve Türkçe ta:fil* şeklinde telaffuz edilir. Kelimeyi Türkçe olarak kullandığımızda kelimenin sonuna *-a* sesi, Almanca olarak kullandığımızda ise *-e* sesi gelmektedir. Yani bu örnekte de öğrenciler ismin *-e* halini Türk dil kurallarına uygun olarak Almanca kelimeye eklemektedirler. Almanca cümleye göz atıldığında ise yukarıdaki örneklerde olduğu gibi ismin halini *Tafel* kelimesinin önündeki edat ve artikelden (*auf die*) anlıyoruz.

Almanca adlara ismin *-i* hal ekinin getirilmesi

Almanca bir ismin *-i* halinde kullanımına da sıklıkla rastlanmıştır. Öğrenciler ismin *-e* halinde yaptıkları hatayı aynı şekilde ismin *-i* halinde de yapmaktadırlar.

Öğrencilerin kurdukları cümle: *Bu zatzı anlamadım.*

Cümlenin doğrusu: *Öğretmenim bu cümleyi anlamadım.*

Cümlenin Almancası: *Ich habe den Satz nicht verstanden.*

Cümle kelimesinin Almancası *Satz'dır ve Türkçe telaffuzu zatsz* şeklindedir.

Bu örnekte de görüldüğü gibi ismin *-i* hali *satsz* kelimesinin sonuna *-ı* sesi ile (*zatszı*) eklenmiştir. Kelime şayet Türkçe olsaydı, bu kullanım Türk dil kuralı açısından bir sorun teşkil etmeyecekti. Kelime Türkçe olarak kullanıldığında ise kelimenin sonuna *-yi* eki gelmektedir (cümleyi). Fakat öğrenciler kelimeyi Almanca olarak kullandıkları için kelimenin sonuna gelen eki de Almanca kelimenin ses uyumuna göre eklemektedirler.

Öğrencilerin kurdukları cümle: *Kraydıyı bulamıyorum.*

Cümlenin doğrusu: *Tebeşiri bulamıyorum.*

Cümlenin Almancası: *Ich finde die Kreide nicht.*

Tebeşir kelimesinin Almancası *Kreide'dir ve Türkçe telaffuzu kraydı* şeklindedir.

Öğrenciler *kraydı* kelimesini ismin *-i* halinde kullandıklarında *-yı* eki eklemekte ve bunu da aynı şekilde Türk dil kurallarına uygun olarak yapmaktadırlar. Almanca cümleye bakıldığında ise *kreide* kelimesine herhangi bir ek gelmediği görülmektedir. İsmi hangi halde kullanıldığı kelimenin önündeki artikelden (*die*) anlaşılmaktadır.

Almanca adlara ismin *-de* hal ekinin getirilmesi

Öğrenciler ismin diğer hallerinde olduğu gibi ismin *-de* halinde de aynı hatayı yapmakta ve Almanca bir kelimeye Türkçe hal eki eklemektedir.

Öğrencilerin kurdukları cümle: *Haftaya türkış unterrişte ne yapacağız?*

Cümlenin doğrusu: *Haftaya Türkçe dersinde ne yapacağız?*

Cümlenin Almancası: *Was machen wir nächste Woche im Türkischunterricht?*

Türkçe kelimesinin Almancası *Türkisch'dir ve Türkçe telaffuzu türkış* şeklindedir.

Ders kelimesinin Almancası ise *Unterricht'dir ve Türkçe telaffuzu unterrişt* şeklindedir.

Çocukların ders kelimesini Almanca olarak kullanıp (*unterrişt*) sonuna *-te* hecesini ekledikleri ve bunun da aynı şekilde şayet kelime Türkçe olsaydı, bir sorun olmayacağı görülmektedir. Almanca cümlede ise ismin hali *unterricht* kelimesinin önündeki *-im* edatından anlaşılmaktadır.

Almanca adlara ismin *-den* hal ekinin getirilmesi

Öğrenciler, ismin *-den* halinin kullanımında da benzer hataları yapmışlardır. Burada da öğrenciler ismi Almanca olarak kullanıp ismin *-den* halini Türk dil kurallarına uygun olarak Almanca kelimenin sonuna eklemektedirler.

Öğrencilerin kurdukları cümle: *Vi:ziden/valddan geçerken o böceği gördüm.*

Cümlenin doğru kullanımı: *Çimenlikten/ormandan geçerken o böceği gördüm.*

Cümlenin Almancası: *Beim Laufen durch die Wiese/den Wald habe ich den Insekt gesehen.*

Çimen kelimesinin Almancası *Wiese*'dir ve Türkçe telaffuzu *vi:zı* şeklindedir.

Orman kelimesinin Almancası ise *Wald*'dir ve Türkçe telaffuzu *valt* şeklindedir.

Öğrenciler Almancada kesinlikle var olamayan bir dilbilgisi geliştirmişler ve bu hatalı kullanımı dillerine yerleştirmişlerdir. Bu sorununun asıl nedeni öğrencilerin Türkçe kelime hazinelerinin yetersiz olmasıdır.

3.3. İsim Çekim Eklerinin Yanlış Kullanımı

Öğrencilerin hatalı kullanımı: *Öğretmenim radiyugummim kayboldu.*

Cümlenin doğru kullanımı: *Öğretmenim silgim kayboldu.*

Cümlenin Almancası: *Ich habe meinen Radiergummi verloren.*

Silgi kelimesinin Almancası *Radiergummi*'dir ve *radiyugummi* şeklinde telaffuz edilir.

Örnekte görüldüğü gibi isim olan kelimenin (silgi) Türkçesi yerine Almancası (Radiergummi) kullanılmış ve sonuna iyelik eki (radiyugummim) Türkçe olarak eklenmiştir.

Öğrencilerin hatalı kullanımı: *Blayştiftimi bulamıyorum.*

Cümlenin doğru kullanımı: *Kurşun kalemimi bulamıyorum.*

Cümlenin Almancası: *Ich finde meinen Bleistift nicht.*

Kurşun kalem kelimesinin Almancası *Bleistift*'dir ve *blayştift* şeklinde telaffuz edilir.

İsim olan kelimenin (kurşun kalem) Türkçesi yerine Almancası (Bleistift) kullanılmış ve sonuna yine iyelik eki (blayştiftim) Türkçe olarak eklenmiştir.

Öğrencilerin hatalı kullanımı: *Havsavfga:bımı yapamadım.*

Cümlenin doğru kullanımı: *Ödevimi yapamadım.*

Cümlenin Almancası: *Ich konnte meine Hausaufgabe nicht machen.*

Hausaufgabe kelimesinin Türkçesi *ev ödevi*dir ve *havsavfga:bı* şeklinde telaffuz edilmektedir.

Yukarıdaki örneklerde olduğu gibi aynı hata burada da bariz bir şekilde görülmekte ve öğrenciler Türk diline ait iyelik eklerini Almanca kelimelere eklemekte ve bu kelimelere Türk diline aitmiş gibi ekler getirmektedirler.

3.4. Türkçe Zarf Yerine Almancasının Kullanımı

Gözlemlenen öğrencilerin Türkçedeki zarflara pek fazla hakim olmadıkları görülmüştür. Birçok zarfın Türkçesini ya hiç bilmedikleri veya konuşurken akıllarına gelmediği tespit edilmiştir. Bu durumda da zarfı Almanca olarak kullanıp fiili Türkçe söyledikleri dikkatten kaçmamıştır.

Tablo 1: Zarfların yanlış kullanımı

Öğrencinin hatalı kullanımı	Cümlenin Almancası	Zarfin Almancası	Almancasının Türkçe telaffuzu	Cümlenin Türkçe doğru şekli
Lustig oldun.	Du bist lustig.	lustig	lustig	Komik oldun.
Falsch yaptın.	Du hast es falsch gemacht.	falsch	falç	Yanlış yaptın.
Komisch görünüyor.	Es sieht komisch aus.	komisch	ko:miş	Komik görünüyor.
Lecker olmuş.	Es ist lecker.	lecker	lekka	Lezzetli olmuş.

3.5. Türkçe ve Almanca Fiillerin Birlikte Kullanımı

Tablo 2: Fiillerin yanlış kullanımı

Öğrencinin hatalı kullanımı	Fiilin Almanca mastar şekli	Cümlelerin Almancası	Almancasının Türkçe telaffuzu	Cümlelerin Türkçe doğru şekli
Emfe:len ediyor/yapıyor.	empfehlen	Er/Sie empfiehlt.	emfe:len	Tavsiye ediyor.
Ferli:rın ederse.	verlieren	Wenn sie es verliert.	ferli:rın	Kaybederse.
Annem aynkavfin yapacak.	einkaufen	Meine Mutter wird einkaufen.	aynkavfin	Annem alışveriş yapacak.
Glenzın ediyor/yapıyor.	glänzen	Es glänzt.	glenzın	Parlıyor.
O apkukın yapıyor.	abgucken	Er/Sie guckt ab.	apkukın	Kopya çekiyor.
Biz yeni ev mi:tin yaptık.	mieten	Wir haben ein neues Haus gemietet.	mi:tin	Biz yeni ev kiraladık.
Apşraybın yaptım.	abschreiben	Ich habe geschrieben.	apşraybın	Bakarak yazdım.
Ve:lın yaptım.	wählen	Ich habe gewählt.	ve:lın	Ben seçtim.
Avsma:lın yaptım.	ausmalen	Ich habe ausgemalt.	avsma:lın	Ben boyadım.
Fermişn yapıyor.	vermischen	Er/Sie vermischt.	fermişn	O karıştırıyor.
Şıraybın ediyorum/ yapıyorum.	schreiben	Ich schreibe.	şıraybın	Ben yazıyorum.

Öğrenciler bir fiilin Almancasını bilmediklerinde, o fiili Almanca kullanıp yanına Türkçe *yapmak* veya *etmek* yardımcı fiilini eklemeyi alışkanlık haline getirmişlerdir. Bu tür örnekler sınıf içerisinde sıkça rastlanmaktadır. Örneklerden de anlaşılacağı üzere Almanca Türkçe karma bir dil kullanılmaktadır. Öğrenciler anlamını bilmedikleri fiillerin büyük bölümünü bu şekilde kurmaktadır.

Öğrencilerin kurdukları hatalı cümle: *Parmağım blutin ediyor/yapıyor.*

Cümlelerin doğrusu: *Parmağım kanıyor.*

Cümlelerin Almancası: *Mein finger blutet.*

Kanamak kelimesinin Almancası *bluten*'dir ve Türkçe telaffuzu *blutin* şeklindedir.

Öğrencilerin kurdukları hatalı cümle: *Bu aufgabıyı bearbaytın edecek miyiz?*

Cümlelerin doğrusu: *Bu alıştırmayı yapacak mıyız?*

Alıştırmayı yapmak şeklinde ifade edilen cümle Almancada *die Aufgabe bearbeiten* şeklindedir.

Konuşma esnasında fiilin Almancasını kullandıklarının ilk zamanlarda farkında olmayan öğrenciler, hatırlatıldığında Almancasını kullandıklarının bilincine varmaktadırlar. Almanca-Türkçe karışımı bu dil kendi aralarındaki iletişim dili olmuştur. O yüzden Almanca bilmeyen topluluklar arasında da zorluk çekmekte ve ne istediklerini tam ifade edememektedirler.

3.6. Soru Ekinin (-mı, -mi, -mu, -mü) Almanca Fiil İle Birlikte Kullanımı

Öğrencilerin bir çoğunun soru cümlesi kurarken fiili Almanca olarak kullandıkları, Almanca fiilden sonra soru ekini (-mı, -mi, -mu, -mü) ekledikleri ve cümlelerin sonuna *yapacağız* veya *edeceğiz* fiillerinden birini yanlış şekilde *yapcaz* veya *etcez* şeklinde ekledikleri gözlemlenmiştir.

Gehın (gehen: gitmek) mi yapcaz? - *Gidecek miyiz?*

Ferli:rın (verlieren/kaybetmek) mi ettin? - *Kayıp mı ettin?*

Şraybın (schreiben: yazmak) mi yapcaz? - *Yazacak mıyız?*

Verilen örneklerde fiilin Almancasının doğru şekli parantez içinde yazılmış, yanına Türkçe anlamı eklenmiştir.

Öğrencilerin kurdukları hatalı cümle: *Öğretmenim apşraybın mi yapcaz?*

Cümlelerin doğrusu: *Öğretmenim yazacak mıyız?*

Cümlelerin Almancası: *Sollen wir abschreiben?*

Bakarak yazmak kelimesinin Almancası *abschreiben*'dir ve Türkçe okunuşu 'apşraybın' şeklinde telaffuz edilir.

Yöneltelen sorular ve yapılan gözlemler neticesinde öğrencilerin bu fiillerin hepsinin olmasa da bazılarının Türkçelerini bildikleri görülmüştür. Çocukların anlamını bildikleri fiillerin dahi neden ısrarla Almancasını

kullandıkları ve bu şekilde alışkanlığı haline geldiği farklı bir araştırma konusudur. Bunlar Türk dil kurallarına da tamamen terstir.

3.7. Türkçe kelime yerine Almanca kelimenin kullanımı

Almanca *doch* olan kelime Alman dilinde zarf olarak kullanılmaktadır ve *tabiki* anlamındadır. Gözlemlenen öğrencilerin neredeyse tamamının bu kelimeyi çok fazla kullandıkları saptanmıştır. Olumlu bir tepki vereceklerinde *tabiki* demek yerine Almancasını kullanmaktadırlar. Olumsuz olarak soruların cevabı evet veya tabii ki ise öğrenciler direkt farkına varmadan Almanca olarak *doch* (Türkçe telaffuzu *doh* şeklindedir ve *h* harfi hırlatılarak çıkarılır) kelimesini kullanmaktadırlar.

Öğrencilere yöneltilen *Ödevini yapmadın mı?* sorusuna, ödevini yapan öğrencilerin büyük bölümü *doh* (doch) yaptım şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 3: Diğer yanlış kullanılan kelimeler

Öğrencinin hatalı kullanımı	Almanca kullanılan kelime	Almancasının Türkçe telaffuzu	Türkçe doğru kullanımı
doh yaptım	doch	doh	tabiki yaptım
aber istemiyorum	aber	A:ba	fakat istemiyorum
eigentlich seviyorum	eigentlich	aygentliş	aslında seviyorum
Zum Beispiel nasıl olsun?	zum Beispiel	Tsum bayşpi:l	Mesela nasıl olsun?
Generell Türkçem kötü.	generell	generel	Türkçem genel olarak kötü.
Einfach istemiyorum.	einfach	aynfah	Sadece istemiyorum.
O manşma:l bö:le söylüyor.	manchmal	manşma:l	O bazen böyle söylüyor.

Öğrencilerin büyük bölümünün zaman belirteçlerinin çoğunu (*her zaman yerine immer, genellikle yerine meistens* vs.) Türkçe cümle içinde dahi Almanca olarak söyledikleri gözlemlenmiştir.

3.8. Almanca Bitişik Fiillerin Türkçeye Yanlış Çevrilmesinden Kaynaklanan Sorunlar

Tablo 4: Almanca Bitişik Fiillerin Türkçeye Yanlış Çevrilme

Öğrencinin hatalı kullanımı	Almanca kullanılan kelime	Almancasının Türkçe telaffuzu	Türkçe doğru kullanımı
Devam yazmak	weitschreiben	waytaşraybın	Yazmaya devam etmek
Devam okumak	weiterlesen	waytalezın	Okumaya devam etmek
Devam konuşmak	weitsprechen	waytaşpreşın	Konuşmaya devam etmek
Devam oynamak	weitspielen	waytaşpi:lın	Oynamaya devam etmek
Devam sormak	weiterfragen	waytafragın	Sormaya devam etmek
Devam yemek	weiteressen	waytaessın	Yemeye devam etmek

Çeviri hataları elbette ki kaçınılmazdır. Özellikle de bilinçsizce yapılırsa çeviride daha çok hatalar ortaya çıkar. İnsanlar konuşurken de çoğu zaman yaptığı hatanın farkına varmaz. Gözlemlenen öğrencilerin zihinleri günlük hayatta dahi devamlı Almanca-Türkçe arasında çeviri ile meşgul olmaktadır. Birçok kelimeyi de kafalarına göre çevirmekte ve yanlış kullanmaktadırlar. Öğrencilerin en çok yaptıkları hatalardan biri de Almandada *weiter* (devam) ile başlayan fiillerde görülmektedir. Almandada bu şekilde çok fazla *weiter* (devam) ile başlayan birleşik fiil bulunmaktadır.

weitschreiben (yazmaya devam etmek), *weiteressen* (yemeye devam etmek), *weitspielen* (oynamaya devam etmek), *weiterlaufen* (yürümeye devam etmek) vs. Öğrencilerin bu tür kelimeleri yanlış çevirip, tablo 4'te belirtildiği gibi devrik bir cümle olarak kullandıkları tespit edilmiştir.

Bu kelimelerden *weiterfragen* kelimesini ele alıp Türkçeye kelime çevirisi yapılırsa *devam sormak* şeklinde anlamsız bir kelime grubu ortaya çıkar. Fakat yıllar içerisinde bu şekilde yanlış kullanımlar öğrenciler arasında yaygınlaşmış ve birbirlerinden de taklit ederek alışkanlık haline gelmiştir.

Öğrencinin hatalı kullanımı: *Devam soracak mısın?*

Doğru kullanım: *Sormaya devam edecek misin?*

Almanca kullanımı: *Wirst du weiterfragen? (wirst du vaytırfra:gın)*

Öğrencinin hatalı kullanımı: *Devam yazacak mıyız?*

Doğru kullanım: *Yazmaya devam edecek miyiz?*

Almanca kullanımı: *Werden wir weiterschreiben?*

Örnekte de görüldüğü gibi öğrenciler Almanca'daki kullanım şeklini tercüme edip Türkçe cümleleri devrik olarak kurmaktadır. Bu tür örnekleri artırmak mümkündür.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin en çok yaptıkları dil hataları konuşma esnasında Türkçe bir kelime yerine Almancasını kullanmalarıdır. Bunun en büyük sebeplerinden biri yeterince Türkçe kelime bilmemeleridir. Diğer sebeplerden biri ise ağız alışkanlığıdır. Aileler ile yapılan konuşmalarda da fark edilmiştir ki veliler de çoğunlukla aynı hatayı yapmaktadır. Bu da doğal olarak çocuklarda bu şekilde oturmuştur. Bazı öğrenciler ise çoğu zaman kelimenin Almancasını kullandıklarını fark bile etmemektedirler. İki dili de aynı anda devamlı kullandıkları için ve çevrelerinde neredeyse herkes bu şekilde karma bir dil kullandığı için farkında değildirler. Öğrencilerin sınıf içerisinde Türkçe cümle kurduklarında en çok Almancasını kullandıkları kelimeler, sınıf içerisindeki nesnelere olduğu gözlemlenmiştir. İlkokul öğrencilerinin büyük bölümünün bu kelimelerin Türkçelerini bilmedikleri ve Türkçe kelime yerine Almancasını kullandıkları tespit edilmiştir. Bu kelimelerin Türkçesini bilen öğrencilerin büyük bölümünün de Almancasını kullanmayı ağız alışkanlığı haline getirdikleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerin büyük bölümünün özellikle Almancasını kullandıkları ve Türkçesini bilmedikleri kelimelerin aşağıdaki kelimeler olduğu tespit edilmiştir: cetvel (Lineal), kalem kutusu (Etui/Mäppchen), yapıştırıcı (Kleber), silgi (Radiergummi), dolma kalem (Füller), tükenmez kalem (Kulli/Kugelschreiber), dosya (Schnellhefter/Mappe), okul çantası (Tasche), tahta (Tafel), tebeşir (Kreide), ev ödevi (Hausaufgabe), kalemtraş (Anspitzer), su şişesi (Flasche), beslenme kutusu (Frühstücksbox), yaprak/kağıt (Blatt), gözlük (Brille), pergel (Zirkel), Sıra arkadaşı (Sitzpartner), hatalı kullanıma birkaç örnek verecek olursak:

Gözlemlenen öğrencilerin tamamı Almanya'da yaşamaktadırlar ve yaptıkları hataların büyük bölümünün kelime hazinesi eksikliğinden olduğu fark edilmiştir. Zamanla da bu konuşma hataları alışkanlık haline gelmiş ve birçok öğrenci kullanmaya başlamıştır. Türkçeyi çok iyi kullanan bazı öğrencilerde dahi aynı hatalara rastlanmaktadır. Türkçe anlamını bildikleri bazı kelimelerin dahi bu şekilde hatalı olarak hafızalarına kaydetmişlerdir. Örneğin çoğu öğrencinin *yazmak* kelimesini bildikleri halde yerine Almancası olan *schreiben* kelimesini kullandıkları fark edilmiştir. Bu hataların büyük bölümünü uzun yıllar Almanya'da yaşayan ebeveynlerin de yaptığı görülmüştür. Dil ediniminin duyma ile başladığı muhakkaktır. Çocuklar da elbette dili ilk olarak aile içinde duymaktadırlar. Hatta yapılan birçok araştırmada bebeğin dil ediniminin anne karnında başladığı bilinmektedir. Öğrencilerde çeşitli nedenlerden dolayı maalesef bu dil karıştırma evreleri kalıcı hale gelmektedir. Bunun neden böyle olduğunu ortaya çıkarmak ayrı bir araştırma konusudur.

Dünyanın bir çok yerinde çift dilli yetişen çocuklar vardır. Ebeveynlerin evde kullandıkları dil de çok önemlidir. Almanya'daki Türklerin birçoğunda olduğu gibi aile içinde karma dil kullanılırsa, çocuklarda da o şekilde yerleşir ve anadilde kelime hazineleri eksiktir ve bu yüzden bu öğrencilerin kendilerini anadili olan Türk dilinde ifade etmede zorluk çektikleri çok açık bir gerçektir. Türkçesini bilmedikleri kelimelerin yerine kolaya kaçarak Almanca kelimeler kullandıkları ve bu kelimelere Türkçe ekler ve fiiller ekleyerek kendilerine özgü bir dil oluşturdukları görülmüştür. Bu öğrencilerin tam olarak ne söylediklerini anlamak için iki dili de bilmek gerekmektedir. O yüzden bu öğrenciler Türkiye'ye gittiklerinde kendilerini tam olarak ifade edememekte ve güvensizliğe kapılmaktadırlar.

Almanca ve Türkçe karışımından oluşan bu karma dilin yerini düzgün bir Türkçe ve Almancanın alması gerekmektedir. Bu yüzden haftalık 2 saat ve seçmeli olan Türkçe derslerinde konuşma etkinliklerine ağırlık verilmeli ve öğrencilerin yaptıkları hatalara anında müdahale edilmelidir. Hatta resmi makamlarla görüşülmeli ve haftalık 2 ders saati olan Türkçenin yetersiz olduğundan bahsedilmelidir. Aynı zamanda velilerle iletişime geçilip bu durumun önemi üzerinde durulmalı ve velilerin de evde karma dil yerine düzgün Türkçe kullanmaları teşvik edilmelidir.

Öğrencilerin daha fazla Türkçe kitap okumaları ve Türkçe film izlemeleri teşvik edilmelidir. Aile içi de kitap okuma saatleri yapmaları için veliler ikna edilmeli ve çocukların aile içinde anadili olan Türkçe ile daha fazla haşır neşir olmamaları sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akkaya, C. (2021). Almanya'da Okutulan "Kolay Gelsin!" Adlı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitabı Setinin İncelenmesi. (Hacettepe Üniversitesi Açık Erişim Sistemi).
- Bekar, B. ve Öztürk, A. (2018). Avrupa'da Türkçe Derslerinin Dil Edinimine Katkısı (Almanya'da III. Kuşaklar Üzerine Bir İnceleme). ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (ODÜSOBİAD), 8(1), 17-27.
- Küçükkıratlı, H. (2019). Almanya'da Türk göçmen çocuklarında dil durumu ve dil edinim/öğrenim sorunları üzerine son on yılda yapılan çalışmalar (Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Özbal, Bayram (2021). Almanya'da Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi: "Ne Haber?" Öğretim Seti Örneği, II. Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu, İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, M. Y. (2014). İki Dillilik Olgusu ve Almanya'daki Türklerin İki Dilli Eğitim Sorunu, Electronic Turkish Studies, 9(3), 1641-1651.